

D66-minister Weerwind is voor zware criminelen geen partij

Posted on 10 juni 2023 by Eduard Bomhoff

Het is heel sympathiek wanneer iemand verklaart een overtuigd pacifist te zijn. Maar een pacifist moet niet proberen om minister-president van Israël te worden. De burgers verwachten dat de veiligheid van Israël bovenaan staat en dat hij of zij (voormalig premier Golda Meïr!) daar alle nodige offers voor brengt.

Ook heel sympathiek is het principe dat gevangenen vertrouwelijk mogen overleggen met hun advocaten. Maar iemand die op dit punt zelfs voor de zwaarste criminelen nooit een uitzondering wil maken, moet geen baan op het ministerie van Justitie en Veiligheid accepteren.

Mijn opmerking over pacifisme ontleen ik aan de katholieke Franse theoloog en filosoof Jean Guitton (1901-1999). Zijn inzichten over morele dilemma's zijn preciezer en dus ook meer behulpzaam dan de Hollandse notie 'waar gehakt wordt vallen spaanders'. Over Israël las ik de indrukwekkende autobiografie van premier Benjamin Netanyahu (*Bibi: My Story*, 2022). Zijn oudere broer kwam om bij een actie om Palestijnse terroristen uit te schakelen die een vliegtuig hadden gekaapt

en dreigden de passagiers te doden.

Levenslessen van Benjamin Netanyahu

Benjamin diende zelf ook als militair en ging pas later in de politiek, daartoe aangemoedigd door zijn vader, een beroemde spreker en schrijver. Commando's – ook Netanyahu, die over zijn eigen gevaarlijke missies achter vijandelijke linies schrijft – moeten hun wapenbroeders dekken, zoals een premier pal staat voor zijn medeburgers.

Netanyahu voelt die historische opdracht en schrijft: 'Het Joodse volk hield zich tweeduizend jaar aan de wet, maar dat vrijwaarde hen niet van geweld en massamoord. Ze vielen niemand lastig, maar werden bij herhaling afgeslacht. Het Zionisme wilde dat verhelpen door het Joodse volk in staat te stellen tot zelfverdediging. Mijn hoofdtaak in de regering was om dat zeker te stellen en te versterken' (pagina 501).

De inzichten van Guitton behelzen iets heel iets anders dan 'het doel heiligt de middelen'. Netanyahu moet beslissen over militaire acties in Gaza, telkens wanneer Hamas een zwerm raketten lanceert richting Israël. Hij mag dan niet – zoals Hamas – ongericht met raketten terugschieten, maar probeert met zijn militaire staf om burgers te sparen en alleen de leiders van Hamas uit te schakelen. Maar ook de beste militaire scenario's kunnen niet altijd perfect worden gerealiseerd. De premier heeft lang genoeg zelf als commando gediend om dat te weten. Maar hij moet wél beslissingen nemen en zijn taak is en blijft het beschermen van zijn land. Dat doet hij naar beste inzicht.

Nu over naar onze minister voor Rechtsbescherming Franc Weerwind (D66). Zijn eerste taak is het beschermen van Nederlanders tegen binnenlands geweld, en daarbij te zorgen voor eerlijke rechtspraak en voor tweede kansen voor lichtere criminelen. Net als Netanyahu staat ook Weerwind voor moreel lastige afwegingen. Een groot interview vorige week in *De Telegraaf* geeft inzicht in wat hij wel en niet wil doen.

Zo kwamen vorig jaar Italiaanse specialisten op uitnodiging naar Nederland om hun anti-maffia maatregelen uit te leggen. Inmiddels zijn ze zeven maanden verder en komt Weerwind in *De Telegraaf* niet verder dan de aankondiging van een wetswijziging op een nog onbekende datum. 'Bent u niet te laat?' vraagt interviewer

Valentijn Bartels. Weerwind: 'Dat denk ik niet, want we volgen heel nauwgezet wat er gebeurt.' Bartels: 'Vindt u de rechten van zware criminelen soms belangrijker dan de veiligheid van de samenleving?' Weerwind: 'Er is ook wet- en regelgeving die mij aangeeft dat ik contact tussen advocaten en gedetineerden heb te waarborgen. Dat ik de vertrouwelijkheid heb te respecteren. (-) Ik heb het maximum opgezocht.'

Minister Weerwind wil niet leren van de Italiaanse aanpak

Misschien zijn persoonlijk maximum, maar niet de grens van wat mogelijk en noodzakelijk is. Ik hoop dat een Tweede Kamerlid de minister interpelleert en vraagt wat hij vindt van de Italiaanse praktijk. Gespecialiseerde politiemensen luisteren in Rome en Napels mee met gesprekken tussen zware maffia-criminelen en hun advocaten. Ex post beslist een rechter of het verzamelde materiaal relevant is, of het in theorie ook op een andere wijze had kunnen worden verworven en of het mag worden toegelaten [als juridisch bewijs](#). Italië heeft een andere taakverdeling tussen politie en officier van justitie dan Nederland, maar de kern van de zaak blijft dat het privilege van de advocaat in ernstige gevallen kan worden vervangen door een gerechtelijke toetsing achteraf.

'De Amsterdamse maffia is veel erger dan die in Napels,' zei de Italiaanse maffia-expert Roberto Saviano vier jaar geleden. Op de vraag waarom Nederland dan niet durft te kiezen voor een hardere aanpak zei Saviano: 'Omdat in Nederland nog nooit een journalist is vermoord door de maffia; omdat er nog nooit een rechter is vermoord door de maffia'.

In Italië werden in 1992 overal affiches opgehangen met foto's van de vermoorde anti-maffiarechters Giovanni Falcone en Paolo Borsellino. Dat gaf publieke steun om scherpere wetten aan te nemen. Direct daarna implodeerde de maffia. Nu zijn ook in Nederland een advocaat (Derk Wiersum) en een journalist (Peter R. de Vries) vermoord, maar we zien nog niet de publieke woede die nodig is om een voorzichtig man als minister Weerwind in beweging te krijgen.

Nu zegt de minister nog: 'Meeluisteren is onmogelijk. Een gedetineerde heeft rechten en ik heb mij te houden aan die rechten'. Moeten er dan nog méér juristen en journalisten worden vermoord voordat de minister de Italiaanse aanpak

overneemt, inclusief het af luisteren van zware criminelen en een rechterlijke toets achteraf? Bedenk dat ook Italië lid is van alle internationale organisaties en fora waar Weerwind zich nu nog op beroept met zijn bewering dat meeluisteren zogenaamd onmogelijk is.

Een minister moet kritiek durven trotseren

Amnesty International voert al jaren campagne tegen Israël, maar steunt voor de berichtgeving vooral op Palestijnse woordvoerders en ngo's. Premier Netanyahu maakt zijn eigen afwegingen en beperkt indien nodig de vrijheid van de Palestijnen, vooral in Gaza, waar de raketten worden gemaakt en afgevuurd. Eerst als commando, later als politicus heeft hij zijn leven gewijd aan een toekomst waarin dat niet meer nodig is. Maar voor nu moet hij zijn eigen burgers veiligheid bieden.

Ook onze minister Weerwind zal kritiek krijgen van Amnesty wanneer hij Italië volgt in het – waar nodig – af luisteren van advocaten en familieleden van zware criminelen. Als hij daar niet tegen kan, had hij beter geen minister op het departement van Justitie en Veiligheid kunnen worden.

Eduard Bomhoff is oud-hoogleraar economie aan de EUR, Nyenrode en Monash University. In 2002 was hij vicepremier in het eerste kabinet-Balkenende.

Het zijn de donateurs die Wynia's Week mogelijk maken. Doet u al mee? Doneren kan op verschillende manieren. Kijk [**HIER**](#). Hartelijk dank!